

Børn elsker det sanselige rum

RUM OG INDRETNING - Læring som installation:

Hvorfor skal vi voksne bestemme, hvordan børnenes rum skal indrettes? Er det af frygt for konsekvenserne? Billedkunster efterlyser rummelighed

Af Kim Haagen Andersen

I en halvt lukket gård bag hovedbiblioteket i Viborg ligger en kedelig gråmeleret bygning af den slags, der er bedst tjent med at ligge hvor den ligger, men der er alligevel sådan lidt perestrojka over den. Lidt glasnost ved kældernedgangen og så en frihed eller en frihedstrang rettere nede i det store, langstrakte kælderrum, hvor billedkunstneren Anna Marie Holm mere end fylder lokalet ud og op – bestemt ikke i kropslig forstand, men i en slags sanselig-rummelig forstand.

Her er hylder og reoler med malergrej, værktøj og børster, farver og dåser og hvad ved jeg – og noget at male på i en mængde og ikke mindst i en form, som ikke lader sig beskrive eller sætte i bås. Og det er så netop pointen i historien, at her trives friheden i nogle helt usædvanlige rammer. Selv kalder hun det Danmarks grimme rum. Når man har sat sig på en overmalet, men tør skammel og fået sundet sig lidt, træder det dog pludselig i karakter og så opdager man, at rummet faktisk har sin egen velordnede struktur.

Der er vist noget om at fantasi og kaos følges ad. Samtidig er det morsomt og ganske overraskende at opdage at denne 'vidtløftighed' også i en eller anden form kan være struktureret, men ellers ville bygningen vel slå revner. Allerede kælder døren er næsten for smal til al den rummelighed inde bagved, som altså i høj grad er virtuel for nu at bruge et moderne udtryk, for man skal sno sig mellem alle remedierne; mellem hylder, stole, små borde og taburetter. Et frygteligt skrabsammen, som man ellers kun ser på landet hos møbelmarskandiseren og det er perfekt, for det kan tåle at blive brugt. Det bliver malet og malet over; lag på lag som jeg nu prøver at afdække bare en anelse af den fortælling, der udspiller sig omkring mig i dette øjeblik – jo, her er i hvert fald mere end hele tre ting: her er alt hvad et barnehjerte kan begære – fra de små og til de større. Og de kommer her også, fra børnehaver og skoler, op til 20 børn ad gangen eller deromkring, ligesom Anna Marie Holm rejser land og rige rundt for at fortælle om billedværkstedets muligheder – rum og indretning i bredeste forstand. Hun har også besøgt og gennemfotograferet en russers lejlighed i Moskva, men det er en helt anden historie. Hun er, hvad hun står for: åben og nysgerrig. Det er svært at få det hele med på blokken. Så er bøgerne en god hjælp.

Anna Marie Holm har udgivet tre meget smukke, inspirerende og anvendelige bøger med titlen "Det eksperimenterende billedværksted". Heri beskriver hun den kunstneriske proces eller bringer os ind i den rettere, og drivkraften er begejstringen for børns billeder og for måden de er skabende på. Mest det sidste, tror jeg, for hun elsker at iagttage dem og bringe indtrykkene videre som hun gør her. Det er en billede- og skaberverden i bredden og ind lige i nærheden omkring en masse små og store projekter – fra banale linoleumstryk på en anden måde til

lugten af våd hund. Der er noget med et skib, med et bord, med en sommerkunstskole og nogle skilte, med Matisse og de orientalske gobeliner, med lykkeposens parafraser, med neobarok og et fantastisk dyr malet af Tijana på 15 år – en inspirerende gennemgang af en masse aktiviteter og udtryk, der sagtens i større eller mindre målestok kan omsættes i praksis andre steder – for eksempel i institutions- eller skoleverdenen. Det er de sikkert blevet nogle steder, men der er langt igen, mener Anna Marie Holm, før vi lader børnene tænke deres rum og omsætte tankerne i praksis.

- Børn har et stort behov for at møve rundt og være kreative. De vil samle og skille ad. De er nysgerrige og ikke bange for at lave nogle skæve ting. Børn elsker det sanselige rum. Hvorfor har vi det så ikke? Hvorfor spørger vi aldrig børnene om hvordan de vil have det, når vi indretter os? Hvis vi gjorde, så ville sanseligheden virkelig brede sig og vi ville have skabt nogle rammer ikke for vores skyld, men for børnenes, siger hun.

Rum og indretning er barnets anliggende, når de skal bruge det. Hvordan kan det egentlig være anderledes? Vi giver dem en vis frihed, men den kan jo ikke begrænses kun til et enkelt område. Det må altså indrettes på deres præmisser. De tre bøger emmer af skaberkraft. De beskriver en lang række aktiviteter, som man kan sætte i gang, sådan som de er blevet sat i gang med et kunstnerisk afsæt i Anne Marie Holms billedværksted. Hun understreger gang på gang både i bøgerne og i samtalen, at den frihed vi giver børnene i legen må overføres i den kreative proces, når de indretter sig med pensler og farve, skulpturer og mærkelige redskaber: for det er med til at udvikle dem i den skabende proces og dermed et væsentligt element i det som man så absolut ikke kan integrere under en læreplan, men måske nok under læring gennem leg.

- Der er en række forudsætninger som skal være opfyldt for at vi ikke skal lægge begrænsninger ind i frigørelsesprocessen. Rummet må ikke i sig selv være en begrænsning. Der skal være plads til at folde sig ud. Materialerne må være tilgængelige og vi voksne skal altså heller ikke begrænse, ligesom tiden ikke må begrænse. Børn er alle vegne i rummet. De bruger deres krop. Derfor skal de også have frihed til at gøre det i de kunstneriske fag. Når de har fået deres frihed, så bruger de den! Derfor handler det ikke om at begrænse, men om at skabe tillid.

Det store kælderlokale 'flyder' med ting og sager, men der går ikke mange øjeblikke før en vis struktur og systematik træder frem midt mellem de mange sjove påfund. Der er trods alt en vis orden i kaos og det har børnene skabt. Friheden er med andre ord, sådan som jeg opfatter det under besøget, en frihed under eget ansvar og det er jo noget ganske andet end at tingene skal se ud som om de aldrig har været brugt bagefter. På en reol hænger et lille og meget fint billede som en lille kunstnerisk sjæl har tegnet; et fingerpeg om en særlig kunstnerisk åre. Andet minder mest om den graffiti vi ser på S-tog i København, og så er der en lang frise på stof og stort set alt, hvad man kan komme i tanker om fra ren splatter til hvad ethvert hjem med børn kan byde på: tegninger og malerier, farvetryk og klatter, men de er tørre som sagt og oven på kommer et nyt lag efter det næste besøg, således at Danmarks grimme rum også har sin egen historie at fortælle.

Anne Marie Holm har mange børn på besøg og hun tager selv ud og holder foredrag og laver værksted om det med børn og børns rum. Også herfra stammer de mange notater og indtryk i værkstedstrilogien.

- Der er jo nogle små installationer rundt omkring. Det er en fortællende verden, og når et rum som her opstår fra grunden, så bliver det en fortælling i sig selv. Rummet her er ikke indrettet. Det er opstået, siger hun.

I en af bøgerne skriver Anna Marie Holm: "Billedværkstederne må være sådanne, at børn kan komme til at tabe maling, sanse, opdage, svine, rode, hamre og banke. Alle rum er i dag for pæne. Hvor er værkstederne henne? Nu er der fliser og asfalt alle steder. Der er heller ikke flere mudderhuller".

Og det ved vi jo, skriver jeg, at storken som vi ved er ved at forsvinde ud af den danske fauna. Den skal også bruge sådan nogle huller og måske er det derfor at der så en dag bliver færre børn?

- Rummet her oplever børnene som et eksperimentarium. Det er blevet helt moderne og passer faktisk til tiden, for det byder på både spænding og overraskelser. Det kræver omstillingsparathed og at man tør kaste sig ud i det uforudsigelige. Det udvikler og selv voksne går helt bananas, når de er på besøg. Tænk hvis man nu kunne overføre det til en stue på institutionen eller til værelset derhjemme? Så kunne man skabe sine egne fortællinger, siger Anna Marie Holm.

Desværre er der jo gået lidt ged i det med læringsbegrebet – måske fordi begrebet 'en plan' er blevet hæftet på i debatten. Planer var sjovere dengang Egon Olsen havde én. Men læring er det alligevel og fra barnsben; som en målsætning. Noget man bør satse på, når man indretter sig. Noget man ofte glemmer – i hvert fald glemmer at spørge børnene om. Hvordan vil I have det? Hvad kunne I forestille jer? Børn er nybyggere!

- Vores rum er blevet fortælleløse. De indbyder ikke til at blive undersøgt nærmere og det elsker børn ellers: at undersøge og gå på opdagelse. Hvis rummet indbyder til det, så åbner det jo op for en anderledes sund og kreativ udvikling. Måske skulle vi prøve at lade børnene komme til? Jeg har en ide om at børn ikke har behov for skolerum. Børn er rummelige også når de skaber. De laver installationer alle vegne og de har en meget bred smag. Derfor er vi nødt til at finde ud af noget mere omkring rum. Det fokuserer jeg meget på i bog tre fra billedværkstedet. Den handler om den naturlige skaberenergi og om hvordan man udfordrer skaberenergien, siger Anna Marie Holm.

Og det med at give børn deres frihed tilbage er ikke kun et spørgsmål om leg. Mange børn har sagt det mere direkte: "Jeg fik mod!". Det er måske det allervigtigste.

- Hvis vi lytter mere til hvad børnene har at fortælle, så vil vi også få mere at vide. De har en intuitiv fornemmelse for hvad der kunne være godt. Det er dem, der skal forme fremtiden. Jeg føler at der er et undertrykt behov i dem. I værkstedet oplever de nogle andre værdier. Det er læring i små grupper og i kreativ udfoldelse. Det er noget andet end at være bænket for at lære. Det kunstneriske er det åbne. Det er en proces, der ikke kan være lukket. Jeg har et gøglersind og det passer fint sammen med børns behov for den frihed, der ligger i at slippe for at blive styret, iagttaget og overvåget hele tiden, siger hun.

billedtekst – billedkunstneren ved reolen

Stedets ånd: Anna Marie Holm i et hjørne af Danmarks grimme rum.

billedtekst – pige på knæ delvist med ryggen til malende

Stedets ramme: Børn elsker at bruge deres krop uden at være begrænset

billedtekst – hvad fire køkkenvaske kan bruges til

Stedets rum: den sanselige baldakin

billedtekst – opslag fra vedlagte bog:

Et opslag fra bogserien "Det eksperimenterende billedværksted" bind 3

tekstboks:

Anna Marie Holm

Erfaringer med børn og unge

- Har arbejdet med børn og unge i alderen 6 - 15 år.

- Billedskolen for børn i Viborg startede i 1985.

- Baby-art-kurser på billedskolen.

- Projekt: kunstner i børnehaver siden 1988.

- Højskolelærer linjefag, billedkunst.

- Seminarielærer, værkstedsfag.

- Gymnasielærer, formning.

- Børn og billeder, stor foredragsvirksomhed.

Find hende på www.artguideddenmark.dk

citat:

"Kunst er kaos på en eller anden måde. Den kunstneriske proces er åben.

Anna Marie Holm